

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av naturgasmarknadslagen, 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden och 56 § i elmarknadslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att naturgasmarknadslagen, lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden och elmarknadslagen ändras.

I naturgasmarknadslagens bestämmelse om inmatnings- och uttagsavgifter ska inkluderas mer detaljerade bestämmelser än de nuvarande om rabatter på överföringsavgifter för naturgassystemets utlandsförbindelser. Enligt förslaget ska det vara möjligt att inte ta ut någon överföringsavgift för inmatnings- och uttagspunkten i en sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering, om avståendet från att ta ut en inmatnings- och uttagsavgift grundar sig på en internationell förpliktelse eller ett internationellt avtal som är bindande för Finland eller på ett avtal mellan överföringsnätsinnehavare som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser.

Till lagen fogas dessutom bestämmelser om skapande av ett regionalt inmatnings- och uttagssystem. Ett regionalt inmatnings- och uttagssystem ska omfatta två eller fler naturgassystem i Europeiska unionens medlemsstater. Det ska vara möjligt att skapa ett regionalt inmatnings- och uttagssystem på basis av en internationell förpliktelse eller ett internationellt avtal som är bindande för Finland eller ett avtal mellan överföringsnätsinnehavare som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser.

Övergångsbestämmelserna i naturgasmarknadslagen ska ändras så att Energimyndigheten i lag ges i en tidsbestämd behörighet för åren 2020 och 2021 att i anslutning till öppnandet av naturgasmarknaden för konkurrens fastställa överföringsavgifter för naturgassystemets utlandsförbindelser och andra villkor för överföringstjänsten i samband med utlandsförbindelserna. I sitt beslut om fastställande ska Energimyndigheten också kunna bestämma om avståendet från att ta ut överföringsavgifter för inmatnings- och uttagspunkterna i en sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering eller om annan nedsättning av dem, om leveranssäkerheten förbättras, ömsesidiga marknadsbetingelser tillämpas i naturgassystemen och skapande av ett regionalt tariffarrangemang är ändamålsenligt med tanke på utvecklingen av naturgasmarknaden. Dessutom ska den sista möjliga tidpunkten för publicering av överföringsavgifter enligt det nya system som träder i kraft vid ingången av år 2020 skjutas upp med två månader fram till utgången av juni 2019.

Det föreslås att till elmarknadslagen fogas bestämmelser som möjliggör reglering av distributionsavgifterna för elproduktion också i högspänningsdistributionsnät. Målet för propositionen är att bringa villkoren för nättillträde för sådana kraftverk som anslutit sig till högspänningsdistributionsnät i bättre överensstämmelse än nuförtiden med Europeiska unionens lagstiftning som tillämpas på stamnät.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt. Bestämmelserna i 22 § 1 mom. och 33 a § i naturgasmarknadslagen avses träda i kraft den 1 januari 2020. Ett sådant internationellt avtal eller ett avtal mellan överföringsnätsinnehavare som avses i bestämmelserna får ingås också före lagens ikraftträdande.

MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Naturgasmarknadslagen

Naturgasmarknaden i Finland öppnas för konkurrens den 1 januari 2020 på det sätt som föreskrivs i naturgasmarknadslagen (587/2017). I Finland införs samtidigt inmatnings- och uttagsavgifter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005, nedan *förordningen om naturgasöverföringsnät*, i samband med överföringen av naturgas. Enligt artikel 13.1 i förordningen om naturgasöverföringsnät ska tariffer för nätanvändare vara icke-diskriminerande och fastställas separat vid varje ingång till och utgång från överföringssystemet. Enligt artikel 6.3 i kommissionens förordning (EU) 2017/460 om fastställandet av nätföreskrifter för harmoniserade tariffstrukturer för överföring av gas ska i princip samma referensprismetod tillämpas på alla entry- och exitpunkter inom ett visst entry-exitsystem. Enligt undantagsregeln om tariffer i artikel 9.2 i kommissionens förordning får för entrypunkter från och exitpunkter till infrastruktur som utvecklas i syfte att bryta isoleringen av medlemsstater, när det gäller deras överföringssystem för gas, en rabatt tillämpas på respektive kapacitetsbaserade överföringstariffer, i syfte att öka försörjningstryggheten. Enligt artikel 26 i förordningen om naturgasöverföringsnät ska förordningen inte påverka medlemsstaternas rätt att behålla eller införa åtgärder med mer detaljerade bestämmelser än de som anges i denna förordning.

Enligt 22 § i naturgasmarknadslagen ska överföringsnätinnehavaren ta ut en överföringsavgift för varje inmatnings- och uttagspunkt i sitt överföringsnät. I överföringsnätet ska en inmatningsavgift tas ut för inmatningspunkten i Imatra och för Balticconnectors inmatningspunkter (överföring från Ryssland och Estland till Finland), biogasanläggningarnas inmatningspunkter samt inmatningspunkterna vid terminalerna för kondenserad naturgas. En uttagsavgift ska å sin sida tas ut för distributionsnäts uttagspunkter som anslutits till överföringsnätet och objekt där naturgas används samt för Balticconnectors uttagspunkt (överföring från Finland till Estland). I 22 § föreskrivs vidare att för inmatnings- och uttagspunkter med en sammanlänkning till ett naturgasnät i en annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska inte någon överföringsavgift tas ut, om avståndet från att ta ut en inmatnings- och uttagsavgift grundar sig på internationella förpliktelser eller avtal som är bindande för Finland.

Naturgassystemet i Finland bildar ett eget inmatnings- och uttagssystem. Finland kan också ansluta sig till ett regionalt inmatnings- och uttagssystem som bildas av flera medlemsstater inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. En förutsättning för att ett regionalt inmatnings- och uttagssystem kan skapas är att det inom motsvarande område finns ett gemensamt balanshanteringsområde. Inmatnings- och uttagspunkter ska avlägsnas från de interna sammanlänkningarna mellan de naturgassystem som ingår i ett regionalt inmatnings- och uttagssystem, och några separata inmatnings- och uttagsavgifter ska inte tas ut för överföring av gas via sammanlänkningen. Avsikten är att gasen fritt ska kunna flöda från ett land till ett annat inom zonen i fråga utan några inmatnings- och uttagsavgifter. Detta skulle främja den gränsöverskridande naturgashandeln inom zonen och konkurrensen mellan olika leveranskällor.

RP 290/2018 rd

Enligt 100 § i naturgasmarknadslagen ska överföringsnätsinnehavaren publicera sina avgifter enligt 22 § för inmatning och uttag av naturgas ur nätet senast den 30 april 2019.

Utgående från bestämmelsen i 22 § i naturgasmarknadslagen förutsätter inrättande av ett tariffarrangemang eller ett inmatnings- och uttagssystem som är gemensamt för flera länder att det existerar en för Finland bindande förbindelse som baserar sig antingen på Europeiska unionens lagstiftning eller på ett internationellt avtal. Någon sådan förpliktelse existerar inte nu förtiden.

Enligt 43 § i elmarknadslagen (588/2013) kan de särskilda överföringsavgifterna för import och export av el slopas på basis av också avtal som stamnätsinnehavaren har ingått och som grundar sig på ömsesidighet när det gäller elsystemets driftsäkerhet och effektivitet samt på marknadsbetingelserna. På basis av motsvarande bestämmelse i den gamla lagen bildade Finland, Sverige, Norge och en del av Danmark en gemensam nordisk elmarknad, när ländernas stamnätsinnehavare ingick ett avtal om slopande av avgifterna för överföring av el i gemensamma gränsledningar.

I statsrådets redogörelse om nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030 (SRR 7/2016 rd) fastställs att ett av målen för utveckling av naturgasmarknaden är att skapa en regional gasmarknad för Finland och de baltiska länderna. Lettlands, Estlands och Finlands överföringsnätsoperatörer AS Conexus Baltic Grid, Elering AS samt Gasum Oy och Baltic Connector Oy har i oktober 2018 undertecknat ett intentionsavtal (memorandum of understanding) om samarbete för att utveckla naturgasmarknaden. Samarbetsavtalet fastställer också principerna för de lettiska, estniska och finländska överföringsnätsoperatörernas samarbete som syftar till skapandet av ett regionalt inmatnings- och uttagssystem. Målet i första skedet är att inmatnings- och uttagsavgifterna slopas i sammanlänkningarna mellan länderna från och med ingången av 2020. De finländska överföringsnätsoperatörerna kan inte slopa Balticconnectors inmatnings- och uttagsavgifter och inte senare ansluta sig till ett regionalt inmatnings- och uttagssystem som baserar sig på bolagens ömsesidiga avtal, om bestämmelsen i elmarknadslagens 22 § 1 mom. om en internationell förpliktelse som är bindande för Finland inte luckas upp.

Flera aktörer bland företagen i naturgasbranschen och bland slutförbrukarna av naturgas har framfört som sin åsikt att man bör säkerställa att beredningen av villkor för överföringsnätstjänster i samband med öppnandet av marknaden sker opartiskt.

1.2 Elmarknadslagen

Överföringsavgifterna för elproduktionen har harmoniserats i Europeiska unionens lagstiftning om den inre marknaden för el. I del B i bilagan till kommissionens förordning (EU) nr 838/2010 om fastställande av riktlinjer för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringssystemen och för gemensamma regler för överföringsavgifter anges riktlinjer för gemensamma regler om de överföringsavgifter som fastställs av nätverksoperatörerna. Enligt punkt 3 i riktlinjerna ska värdet av de årliga genomsnittliga överföringsavgifter som betalas av producenterna motsvara 0—1,2 euro/MWh i Danmark, Sverige och Finland.

Enligt 56 § i elmarknadslagen ska med de distributionsavgifter som tas ut för elproduktionen i distributionsnätet en relativt sett mindre andel av kostnaderna för distributionsnätet täckas än med de distributionsavgifter som tas ut för elförbrukning. I elmarknadslagen avses med distributionsnät ett elnät som har en nominell spänning som understiger 110 kilovolt. Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om distributionsavgifterna för elproduktionen, om hur de bestäms i fråga om distributionsnätet och om de till den överförda ener-

gimängden relaterade gränsvärden som ska ställas för distributionsavgifterna för elproduktionen och som distributionsnätsinnehavaren ska följa. I 5 § i statsrådets förordning om elmarknaden (65/2009) föreskrivs om elproduktionens överföringsavgift i distributionsnät. Enligt den bestämmelsen får en överföringsavgift som distributionsnätsinnehavaren tar ut för elproduktion vid en enskild anslutning till distributionsnätet inte överskrida i genomsnitt 0,07 cent per kilowattimme, dvs. 0,7 euro per megawattimme, per år.

I 2013 års elmarknadslag harmoniserades lagens terminologi med terminologin i Europeiska unionens lagstiftning om den inre marknaden för el. De regionala högspänningsnät, som ur unionslagstiftningens synvinkel tidigare i Finland betraktades som överföringsnät, definierades i den nya elmarknadslagen som högspänningsdistributionsnät för att de inte skulle komma att omfattas av bestämmelserna om åtskillnad av överföringsnätsinnehavare. I den nya elmarknadslagen avses med högspänningsdistributionsnät lokala eller regionala elnät eller elledningar vars nominella spänning är 110 kilovolt och vilka inte är anslutningsledningar och inte sträcker sig över riksgränsen. Till följd av den ändrade statusen för högspänningsdistributionsnät uppdagades det senare att de riktlinjer för överföringsavgifter inom produktionen som ingår i kommissionens förordning 838/2010 inte längre ska tillämpas på dem på det sätt som tidigare hade gjorts. Det har dessutom ansetts att 5 § i statsrådets förordning om elmarknaden inte heller kan tillämpas på högspänningsdistributionsnät, eftersom bestämmelsen i fråga omfattar elnät som definieras som distributionsnät. Regleringen av den övre gränsen för överförings- och distributionsavgifterna för produktionen har till följd av detta genomförts i stamnätet och distributionsnäten, men inte i högspänningsdistributionsnät. Den elproduktion som anslutits till högspänningsdistributionsnät kan av denna anledning hamna i en ogynnsam konkurrensställning jämfört med den produktion som anslutits till stamnätet. Till högspänningsdistributionsnäten har i Finland anslutits särskilt förnybar elproduktion och sådan elproduktion som ägs av lokala elbolag.

2 Föreslagna ändringar

2.1 Naturgasmarknadslagen

Enligt naturgasmarknadslagens övergångsbestämmelser ska naturgasmarknaden i Finland öppnas för konkurrens den 1 januari 2020. I detta sammanhang införs i Finland sådana avgifter för inmatning och uttag av naturgas som baserar sig på artikel 13 i naturgasförordningen, dvs. ett nytt system för överföringsavgifter som baserar sig på inmatnings- och uttagsavgifter.

22 §. Avgifter för inmatning och uttag av naturgas. Det föreslås att det i naturgasmarknadslagens 22 § 1 mom. om avgifter för inmatning och uttag av naturgas inkluderas mer detaljerade bestämmelser om nedsättningen av överföringsavgifter för naturgassystemets utlandsförbindelser som bryter naturgassystemets isolering. Syftet med bestämmelsen är att genom en mer detaljerad nationell bestämmelse, som baserar sig på artikel 26 i förordningen om naturgasöverföringsnät, definiera de förutsättningar under vilka man som sådan rabatt som avses i artikel 9.2 om regeln med undantag för tariffer i kommissionens förordning (EU) 2017/460 helt skulle kunna slopa inmatnings- och uttagsavgifterna för den sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering. Den nationella bestämmelsen ska däremot inte tillämpas på sådana fall då rabatten endast täcker en del av inmatnings- och uttagsavgiften.

I den gällande bestämmelsen föreskrivs att för inmatnings- och uttagspunkter med en sammanlänkning till ett naturgasnät i en annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska inte någon överföringsavgift tas ut, om avståndet från att ta ut en inmatnings- och uttagsavgift grundar sig på internationella förpliktelser eller avtal som är bindande för Finland. En förutsättning för avståndet från att ta ut inmatnings- och uttagsavgifter för

inmatnings- och uttagspunkter i en sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering ska enligt propositionen vara att avståendet från att ta ut avgifterna förbättrar leveranssäkerheten för gas. Som förbättring av leveranssäkerheten betraktas t.ex. det att användningen av naturgaslager och alternativa leveranskällor för naturgas underlättas till följd av att inmatnings- och uttagsavgifterna slopas. En ytterligare förutsättning är att avståendet från att ta ut inmatnings- och uttagsavgifter grundar sig på en internationell förpliktelse eller ett internationellt avtal som är bindande för Finland. I propositionen föreslås dessutom att det ska vara möjligt att inte ta ut avgift för en inmatnings- och uttagspunkt som hör till en sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering också på basis av ett avtal mellan överföringsnätinnehavare som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser. Med naturgassystemets isolering avses i propositionen en situation där naturgassystemet inte har någon förbindelse till naturgassystemet i en annan av Europeiska unionens medlemsstater. Med den föreslagna ändringen görs det lättare att skapa en regional naturgasmarknad som det finländska naturgassystemet ska utgöra en del av.

De överföringsnätinnehavare som deltar i ett regionalt tariffarrangemang ska ha till uppgift att gemensamt utreda vilka inverknings- och överföringsnät mellan naturgassystemen har på överföringsnätinnehavarnas inkomster och utgifter samt hur dessa ska kompenseras mellan överföringsnätinnehavare. De kompensationsavgifter som finländska överföringsnätinnehavare tar ut och betalar ska beaktas som inkomster respektive kostnader vid övervakningen av att överföringsnätinnehavarnas prissättning är skälig. En förutsättning för att de ska kunna beaktas är att det regionala tariffarrangemanget grundar sig på en internationell förpliktelse eller ett internationellt avtal som är bindande för Finland eller på ett avtal mellan överföringsnätinnehavare som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser.

Syftet med propositionen är att främja lokala åtgärder genom vilka finländska företag inom naturgasbranschen och slutförbrukare av naturgas lättare och till lägre överföringskostnad skulle kunna dra nytta av sådana infrastrukturer i andra länder som förbättrar leveranssäkerheten för gas och av konkurrerande leveranskällor för naturgas samt att få tillfälle att, när marknaden och infrastrukturen utvecklas, köpa gas också från det sammanlänkade överföringsnätet i Centraleuropa. Det är möjligt att överföringsnätoperatörerna i Lettland, Estland och Finland redan under det innevarande året ingår ett regionalt avtal om överföringsavgifter som träder i kraft vid ingången av 2020.

Inga andra ändringar föreslås i bestämmelsen i 22 § i naturgasmarknadslagen.

33 a §. Inmatnings- och uttagssystem. Det föreslås att i naturgasmarknadslagen tas in bestämmelser om skapande av ett regionalt inmatnings- och uttagssystem. Bestämmelsen ska tillämpas i en situation där det nationella naturgassystemet ansluts till ett i artikel 11 i kommissionens förordning (EU) 2017/460 avsett inmatnings- och uttagssystem som utsträcker sig till två eller flera av Europeiska unionens medlemsstater.

Enligt den gällande lagstiftningen bildar det finländska naturgassystemet ett eget inmatnings- och uttagssystem. Finland kan också ansluta sig till ett regionalt inmatnings- och uttagssystem som bildas av flera medlemsstater inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. För att ett regionalt inmatnings- och uttagssystem ska kunna skapas förutsätts att det inrättas ett gemensamt balanshanteringsområde inom motsvarande område. Inmatnings- och uttagspunkter ska avlägsnas från de interna sammanlänkningarna mellan de naturgassystem som ingår i ett regionalt inmatnings- och uttagssystem, och några separata inmatnings- och uttagsavgifter ska inte tas ut för överföring av gas via sammanlänkningen. Avsikten är att gasen ska kunna flöda fritt från ett land till ett annat inom zonen i fråga utan några inmatnings- och uttagsavgifter. I den gällande lagstiftningen föreskrivs det inte direkt om

skapande av ett regionalt inmatnings- och uttagssystem eller om förutsättningarna för ett sådant. Bestämmelsen i 22 § 1 mom. i den gällande naturgasmarknadslagen innebär i praktiken att för att en finländsk överföringsnätsinnehavare ska kunna ansluta sig till ett regionalt inmatnings- och uttagssystem förutsätts att det finns en för Finland bindande internationell förpliktelse eller ett internationellt avtal om slopande av överföringsavgifterna för sammanlänkningsen.

Enligt förslaget ska det nationella naturgassystemet också fortsättningsvis utan särskilda arrangemang bilda ett eget inmatnings- och uttagssystem. Ett regionalt inmatnings- och uttagssystem å sin sida skulle bestå av naturgassystem i två eller flera av Europeiska unionens medlemsstater. Enligt förslaget ska det vara möjligt att skapa ett regionalt inmatnings- och uttagssystem på basis av en internationell förpliktelse som är bindande för Finland eller ett internationellt avtal eller ett avtal mellan överföringsnätsinnehavare som grundar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser. Det regionala inmatnings- och uttagssystemet ska bilda ett enhetligt balanshanteringsområde. För en sammanlänkning som kopplar naturgassystemet till ett gemensamt regionalt inmatnings- och uttagssystem ska inte några skilda avgifter för inmatning och uttag av naturgas tas ut.

Uppgiften för de överföringsnätsinnehavare som hör till ett regionalt inmatnings- och uttagssystem ska vara att gemensamt utreda de inverknings- och överföringsförhållanden mellan olika naturgassystem har på överföringsnätsinnehavarnas inkomster och utgifter samt kompenseringen av dem mellan överföringsnätsinnehavare. De kompensationsavgifter som finländska överföringsnätsinnehavare tar ut och betalar ska beaktas som inkomster respektive kostnader vid övervakningen av att överföringsnätsinnehavarnas prissättning är skälig. En förutsättning för att de ska kunna beaktas är att det regionala tariffarrangemanget grundar sig på en internationell förpliktelse eller ett internationellt avtal som är bindande för Finland eller på ett avtal mellan överföringsnätsinnehavare som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser.

100 §. Övergångsbestämmelser om överföring av naturgas. Överföringsnätsinnehavaren i fråga om naturgas, Gasum Oy, verkar enligt en vertikalt integrerad företagsstruktur tills naturgasmarknaden öppnas. Bolaget bedriver samtidigt såväl överföringsaffärsverksamhet som import av naturgas, produktion av biogas och försäljning av dessa. Enligt den gällande lagstiftningen bestämmer bolaget inom ramen för de uppgifter som hör till överföringsnätsinnehavaren och det gällande regleringssystemet de avgifter och andra villkor för överföringstjänsten som ska gälla år 2020. Flera aktörer bland bolagen inom naturgasbranschen och slutförbrukarna av naturgas har ifrågasatt det att samma bolag som på den marknad som öppnas fungerar som konkurrent till andra bolag också ensam bereder de överföringsavgifter och andra villkor för överföringstjänsten som påverkar alla marknadsparter. Kritiken har riktat sig framför allt mot utarbetandet av villkor för den överföringstjänst som gäller den gränsöverskridande handeln med naturgas. Dessa villkor är i nyckelställning med tanke på konkurrensen inom naturgashandeln. Utformningen av marknadsregler och villkor för överföringstjänsten för den nationella naturgasmarknaden har skett öppet och i samarbete med andra marknadsparter. Också beredningen av villkor för utlandsförbindelserna har framskridit. När det gäller utarbetandet av villkor för utlandsförbindelser är det på grund av de förfaranden som följs i andra länder inte möjligt att tillämpa samma öppna samarbete med marknadsparterna som har tillämpats vid utarbetandet av nationella marknadsregler. Företagen i naturgasbranschen och slutförbrukarna av naturgas bör dock kunna lita på att överföringsavgifterna inom naturgashandeln och andra villkor för överföringstjänsten bestäms opartiskt, särskilt i fråga om utlandsförbindelserna. För att sådan tillit ska kunna säkerställas föreslås det att regleringen om överföringsavgifterna i fråga om utlandsförbindelserna inom naturgassystemet och de övriga villkoren för överföringstjänsten ökas för övergångsperioden i samband med öppnandet av naturgasmarknaden.

RP 290/2018 rd

Det föreslås att naturgasmarknadslagens 100 §, som är en övergångsbestämmelse som gäller överföringen av naturgas, ändras så att Energimyndigheten i egenskap av nationell regleringsmyndighet ges en lagstadgad tidsbestämd behörighet att i samband med öppnandet av naturgasmarknaden för konkurrens fastställa de överföringsavgifter som ska tillämpas på naturgassystemets utlandsförbindelser samt andra villkor för överföringstjänsten i samband med utlandsförbindelser åren 2020 och 2021. Enligt artikel 41.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG, nedan *direktivet om den inre marknaden för naturgas*, ska tillsynsmyndigheterna ansvara för att tillräckligt lång tid i förväg innan dessa träder i kraft, fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för tillträde till gränsöverskridande infrastruktur, inbegripet förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning. Propositionens syfte till denna del är att säkerställa att företag i naturgasbranschen och slutförbrukarna av naturgas kan lita på att överföringsavgifterna för den gränsövergripanden överföringstjänsten och de övriga villkoren för överföringstjänst har bestämts på ett opartiskt sett.

Eftersom de villkor för överföringsnätstjänster som öppnandet av naturgasmarknaden för konkurrens den 1 januari 2020 förutsätter bör fastställas under den första hälften av år 2019 då någon åtskild överföringsnätsinnehavare ännu inte har inrättats, föreslås i 100 § 1 mom. som ett arrangemang under övergångsperioden bestämmelser om Energimyndighetens behörighet att fastställa avgifterna för den gränsöverskridande överföringstjänsten i stället för beräkningsmetoderna för den. Enligt förslaget ska Energimyndigheten ha en tidsbestämd behörighet att på eget initiativ fastställa överföringsavgifterna för utlandsförbindelser och övriga villkor som ska iakttas vid utlandsförbindelserna utan att det förslag som överföringsnätsinnehavaren lagt fram begränsar myndighetens behörighet vid fastställandet av villkoren. Den materiellt rättsliga grunden för beslutet om fastställande bestäms enligt 12 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden. När Energimyndigheten meddelar sitt beslut om fastställande är myndigheten således bunden av den nationella naturgasmarknadslagstiftningen och av Europeiska unionens naturgasmarknadslagstiftning. Övergångsbestämmelsen gäller de villkor som ska fastställas för åren 2020 och 2021. Därefter ska man återgå till det normala förfarandet enligt det nationella regleringssystemet. Beslutet om fastställande föreslås vara i kraft ett år åt gången.

Det ska vara möjligt att söka ändring i beslutet om fastställande i enlighet med det förfarande som anges i 96 § 2 mom. i naturgasmarknadslagen. Marknadsdomstolen föreslås vara fullföljdsdomstol. Om behandling av ärendet i marknadsdomstolen föreskrivs i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013). På verkställbarheten av beslutet om fastställande tillämpas bestämmelsen i 97 § i naturgasmarknadslagen. Beslut som Energimyndigheten meddelat ska iakttas trots ändringssökande, om inte Energimyndigheten bestämmer något annat i beslutet. Fullföljdsdomstolen ska dessutom ha rätt att meddela föreskrifter om verkställigheten av beslut enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Syftet med bestämmelsen i 2 mom. är att genom en mer detaljerad nationell bestämmelse som baserar sig på artikel 26 i förordningen om naturgasöverföringsnät, definiera de förutsättningar under vilka man som sådan rabatt som avses i artikel 9.2 om regeln med undantag för tariffer i kommissionens förordning (EU) 2017/460 helt skulle kunna slopa inmatnings- och uttagsavgifterna för den sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering. Det ska inte vara möjligt att genom Energimyndighetens beslut om fastställande avvika från de förutsättningar för anslutning till ett regionalt inmatnings- och uttagsystem som avses i den bestämmelse som föreslås i 33 a §. Med naturgassystemets isolering avses i propositionen en situation där naturgassystemet inte har någon förbindelse till naturgassystemet i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater. Med den föreslagna ändringen görs det lättare att skapa en regional

naturgasmarknad som det finländska naturgassystemet ska utgöra en del av. Syftet med propositionen är att främja lokala åtgärder genom vilka finländska företag inom naturgasbranschen och slutförbrukare av naturgas lättare och till lägre överföringskostnad skulle kunna dra nytta av sådana infrastrukturer i andra länder som förbättrar leveranssäkerheten för gas och av konkurrerande leveranskällor för naturgas samt att få tillfälle att, när marknaden och infrastrukturen utvecklas, köpa gas också från det sammanlänkade överföringsnätet i Centraleuropa.

I 2 mom. föreslås att det i beslutet om fastställande oberoende av 22 § ska kunna bestämmas om att man låter bli att ta ut överföringsavgifter för inmatnings- och uttagspunkten i en sammanlänkning som bryter isoleringen för ett naturgassystem eller om annan nedsättning av avgifterna, om avståendet från att ta ut överföringsavgifter eller nedsättningen av avgifterna förbättrar leveranssäkerheten för naturgas, grundar sig på naturgasmarknadens ömsesidiga marknadsbetingelser och arrangemanget är ändamålsenligt med tanke på utvecklingen av naturgasmarknaden. En förutsättning för att man får avstå från att ta ut inmatnings- och uttagsavgifter för inmatnings- och uttagspunkter i en sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering ska enligt propositionen vara att avståendet från att ta ut avgifterna förbättrar leveranssäkerheten för gas. Som förbättring av leveranssäkerheten betraktas t.ex. det att användningen av naturgaslager och alternativa leveranskällor för naturgas underlättas till följd av att inmatnings- och uttagsavgifterna slopas. En viktig förutsättning för att villkoren angående ömsesidiga marknadsbetingelser kan anses vara uppfyllda är att de naturgassystem som hör till ett regionalt arrangemang enhetligt tillämpar områdesvisa tariffarrangemang. Bedömningen ska dessutom gälla nivån på öppnandet av naturgasmarknaden och existensen av ömsesidiga konkurrensbetingelser inom andra naturgassystem. De ömsesidiga konkurrensbetingelserna kan hänföra sig exempelvis till marknadstillträde. Vid bedömning av om projektet är ändamålsenligt med tanke på utvecklingen av naturgasmarknaden gäller det att bedöma åtminstone de konsekvenser som ett regionalt tariffarrangemang har för naturgassystemet och naturgasnätet i Finland, för en säker energiförsörjning när det gäller naturgas samt för tillgången och priset på naturgas. Vid ändamålsenlighetsbedömningen bör Energimyndigheten utöver målet att förbättra leveranssäkerheten dessutom betona särskilt sådana aspekter som har att göra med den ökade konkurrensen på naturgasmarknaden och underlättandet av marknadstillträdet för nya naturgasleverantörer. Vid bedömningen av ändamålsenlighet ska det dessutom beaktas att de finländska slutförbrukarna av naturgas inte på grund av villkoren för det regionala tariffarrangemanget medförs några extra kostnader för utvecklandet och underhållet av naturgasnätverket och infrastrukturen i andra länder. Dessutom bör det regionala tariffarrangemangets betydelse för den inre marknaden för naturgas beaktas. Energimyndigheten ska kunna besluta om avståendet från att ta ut överföringsavgifter eller om annan nedsättning av avgifterna enligt momentet oberoende av huruvida ett i 22 § avsett avtal mellan överföringsnätssinnehavarna, som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser, har ingåtts eller inte.

Om det på basis av de villkor som Energimyndigheten bestämt i sitt beslut om fastställande skapas ett regionalt tariffarrangemang som motsvarar det som avses i 22 §, har överföringsnätssinnehavarna inom området till uppgift att gemensamt utreda vilka inverkningsförhållanden mellan olika naturgassystem har på överföringsnätssinnehavarnas inkomster och utgifter samt kompenseringen av dem mellan överföringsnätssinnehavare. De kompensationsavgifter som finländska överföringsnätssinnehavare tar ut och betalar ska beaktas som inkomster respektive kostnader vid övervakningen av att överföringsnätssinnehavarnas prissättning är skälig. Enligt den bestämmelse som föreslås i 10 § 2 mom. i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) ska en förutsättning för beaktandet dock vara att det regionala tariffarrangemanget grundar sig på ett avtal som ingåtts mellan överföringsnätssinnehavare och som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser. Ett sådant avtal ska kunna ingås också efter att beslutet om fastställande utfärdats.

Enligt 3 mom. ska Energimyndigheten innan den utfärdar ett beslut om fastställande förhandla om villkoren med naturgassystemets överföringsnätsinnehavare och höra företagen inom naturgasbranschen, slutförbrukare och andra intressentgrupper som har anknytning till saken. Förhandlingsskyldigheten innebär också att Energimyndigheten, när den fattar beslut, ska beakta det förberedande arbete för avgifter och andra villkor som överföringsnätsinnehavarna gjort och överföringsnätsinnehavarnas existerande regionala avtalsarrangemang som gäller avgifter, förutsatt att dessa är förenliga med de materiella rättsregler som gäller i fallet och icke-diskriminerande och objektiva ur marknadsaktörernas synvinkel.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om att den bakre gränsen för tidpunkten för när överföringsnätsinnehavaren ska publicera sina avgifter för inmatning och uttag av naturgas ska flyttas framåt med en månad till den 30 juni 2019. Det föreslås dessutom att publiceringen av avgifterna ska ske efter att Energimyndigheten meddelat beslutet om fastställande enligt 1 mom. Syftet med förslaget är att ge mer tid för utarbetandet av avgifter och övriga villkor för utlandsförbindelser.

2.2 Lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

10 §. *Villkor och metoder som fastställs av Energimyndigheten.* Det föreslås att till 2 mom. fogas en ny 6 punkt som innehåller bestämmelser om de metoder som ska tillämpas vid tillsynen över prissättningen av de kompensationsavgifter som naturgasöverföringsnätsinnehavare betalar till varandra för överföringar mellan naturgasnäten i sådana situationer där kompensationsavgifterna baserar sig på ett avtal mellan överföringsnätsinnehavare. Propositionens mål är att inte ändra bestämmelsen eller dess tillämpningspraxis i övrigt.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Energimyndigheten ha behörighet att i sitt beslut om fastställande bestämma det sätt på vilket de kompensationsavgifter som en överföringsnätsinnehavare tar ut av andra överföringsnätsinnehavare och betalar till andra överföringsnätsinnehavare för överföringar mellan naturgassystemen beaktas i de tillsynsmetoder som baserar sig på paragrafen. Bestämmelsen ska tolkas tillsammans med de bestämmelser som utgör den materiellrättsliga grunden för beslutet om fastställelse. Bestämmelsen ska inte tillämpas i en situation där kompensationsavgifterna baserar sig på Europeiska unionens lagstiftning eller en annan internationell förpliktelse som är bindande för Finland.

2.3 Elmarknadslagen

56 §. *Specialbestämmelser som gäller nättjänstavgifter för elproduktion i distributionsnät och högspänningsdistributionsnät.* Det föreslås att till elmarknadslagen fogas bestämmelser som möjliggör reglering av distributionsavgifterna för elproduktion i högspänningsdistributionsnät. Syftet med förslaget är att få villkoren för nättillträde för de kraftverk som anslutits till högspänningsdistributionsnät att i högre grad än nuförtiden motsvara Europeiska unionens lagstiftning som tillämpas i fråga om stamnät. Bestämmelserna i paragrafen ska inte ändras till övriga delar. Också den definition på småskalig elproduktion som ingår i 3 § 14 punkten i elmarknadslagen ska förbli oförändrad i detta sammanhang.

Genom bestämmelsen i 1 mom. föreslås att i distributionsnäten och högspänningsdistributionsnäten ska undantag göras från en strikt tillämpning av principen om kostnadsmotsvarighet, dvs. den s.k. orsaksprincip som ingår i 24 § i den lag som reglerar prissättningen av nättjänster, när anslutnings- och överföringsavgifter fastställs för elproducenterna. Till denna del ska de kostnader som enskilda elproducenter orsakar nätet och som nätsinnehavaren inte kan täcka med de nättjänsteavgifter som tas ut av producenterna täckas med de överföringsavgifter som generellt tas ut av övriga nätanvändare.

Bestämmelsen i 1 mom. 1 punkten ska inte ändras innehållsmässigt. Enligt punkten ska distributionsnätinnehavaren i den avgift som tas ut för anslutning av småskalig elproduktion till distributionsnätet inte få inbegripa sådana kostnader som föranleds av att elnätet förstärks. Med småskalig elproduktion avses i bestämmelsen i enlighet med definitionen i 3 § 14 punkten ett kraftverk eller en helhet som utgörs av flera kraftverk och vars effekt är högst två megavoltampere. För den småskaliga elproducentens del är dessa kostnader för förstärkande av elnätet vara sådana kostnader som hör till nätinnehavarens utvecklingskyldighet och som ska täckas generellt med överföringsavgifterna. Bestämmelsen ska i övrigt inte inverka på gränsdragningen mellan nätutvecklingskyldigheten och anslutningskyldigheten eller på fastställandet av anslutningsavgifter och överföringsavgifter på basis av den. Den elproducent vars produktion ansluts till ett nät ska därmed fortfarande vara skyldig att betala en ersättning för byggande av den nätdel och den apparatur som betjänar endast producenten. Bestämmelsen ska inte heller gälla elförbrukning som hänför sig till samma nätdel, utan på elförbrukningen ska fortfarande tillämpas de andra bestämmelser som meddelats om anslutningsavgifter och prissättning av nättjänsterna. I de objekt där det utöver elproduktion också förekommer elförbrukning ska nätinnehavaren kunna ta ut en anslutningsavgift för elförbrukningens del i enlighet med de prissättningsprinciper som gäller elanvändningsobjekten. För fastställandet av en anslutningsavgift ska också bestämmelsen i 24 § 2 mom. gälla. Enligt den ska i prissättningen av nättjänsterna beaktas de fördelar som föranleds av att kraftverket ansluts till nätet. Nätinnehavaren ska också fortsättningsvis för anslutande av kraftverk till nätet kunna uppställa tekniska krav enligt 19 § och 20 §.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs att med de överföringsavgifter som tas ut för elproduktionen i distributionsnätet och högspänningsdistributionsnätet ska en relativt sett mindre andel av elnätets kostnader täckas än med de överföringsavgifter som tas ut för elförbrukning. Den ändring i fråga om högspänningsdistributionsnät som föreslås i bestämmelsen ger en möjlighet att främja konkurrensbetingelserna för sådan elproduktion som anslutits till högspänningsdistributionsnätet i förhållande till sådan elproduktion som anslutits till stamnätet. Samtidigt möjliggörs förenhetligandet av överföringsavgifterna för elproduktionen också i högspänningsdistributionsnät. Förenhetligandet av överföringsavgifter för produktionen har i fråga om den produktion som anslutits till stamnätet genomförts genom kommissionens förordning som baserar sig på ett bemyndigande i förordningen om elhandel. Förenhetligandet av distributionsavgifterna för den elproduktion som anslutits till distributionsnät å sin sida baserar sig på 56 § i den gällande elmarknadslagen. Förenhetligandet av distributionsavgifterna för den elproduktion som anslutits till högspänningsdistributionsnät ska genomföras genom den statsrådsförordning som utfärdas med stöd av det bemyndigande som ingår i 2 mom. och som ska beredas efter det att bestämmelsen om bemyndigande trätt i kraft.

I 2 mom. föreskrivs det om ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om överföringsavgifterna för elproduktion och om hur de bestäms såväl i distributionsnätet som i högspänningsdistributionsnätet. Genom förordning ska det kunna föreskrivas om de metoder som ska följas när distributionsavgifter för elproduktion fastställs och om avgifternas uppbyggnad. Det kan också bli fråga om att fastställa variationsvidder för det totala beloppet av distributionsavgifter som ska tas ut av en elproducent i relation till den energimängd som överförs. Bestämmelsen ska däremot inte ge rätt att föreskriva om ett sådant generellt belopp för distributionsavgiften som alla distributionsnätinnehavare ska vara skyldiga att följa. I förordningen bör man i fråga om högspänningsdistributionsnäten beakta att högspänningsdistributionsnäten är olika sinsemellan och att det ömsesidiga förhållandet mellan elproduktion och elförbrukning varierar kraftigt i olika nät. I förordningen bör det också beaktas att kundkretsen och inkomstbildningen för högspänningsdistributionsnät skiljer sig från den för distributionsnät. På grund av nämnda aspekter bör regleringen om distributionsavgifterna för den elproduktion som anslutits till högspänningsdistributionsnät genomfö-

ras i förordningen så att särdragen hos högspänningsdistributionsnät tas i beaktande. Regleringen om högspänningsdistributionsnät skulle således kunna skilja sig från den reglering som gäller distributionsnät. Bestämmelser om grunderna för prissättningen av nättjänster finns i 4 kapitlet i elmarknadslagen. De kriterier om vilka det föreskrivs i förordningen bör uppfylla de krav som i lagen ställs för prissättningen av nättjänster.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Konsekvenser för företag i naturgasbranschen och användare av naturgas

På en öppen naturgasmarknad kan gasen fritt flöda från ett område med lägre priser till ett område med högre priser. Samtidigt sker det en utjämning av skillnaderna mellan de regionala priserna. Överföringsavgifterna för sammanlänkningar och flaskhalsar mellan olika prisområden begränsar dock det fria flödet av gas från ett prisområde till ett annat. Skapandet av ett regionalt inmatnings- och uttagssystem eller ett regionalt tariffarrangemang underlättar och förenklar överföringen av naturgas och därigenom handeln med naturgas inom området. Skapandet av ett regionalt inmatnings- och uttagssystem eller ett regionalt tariffarrangemang främjar således konkurrensen inom naturgashandeln inom området och jämnar ut skillnaderna mellan partipriserna på naturgas inom området. Regionala arrangemang främjar också möjligheterna för bolagen i naturgasbranschen och slutförbrukarna av gas att dela upp sin gasanskaffning mellan olika leveranskällor. Arrangemangen främjar också deras möjligheter att utnyttja regionala infrastrukturer såsom naturgasdepån i Lettland och LGN-terminalen i Litauen.

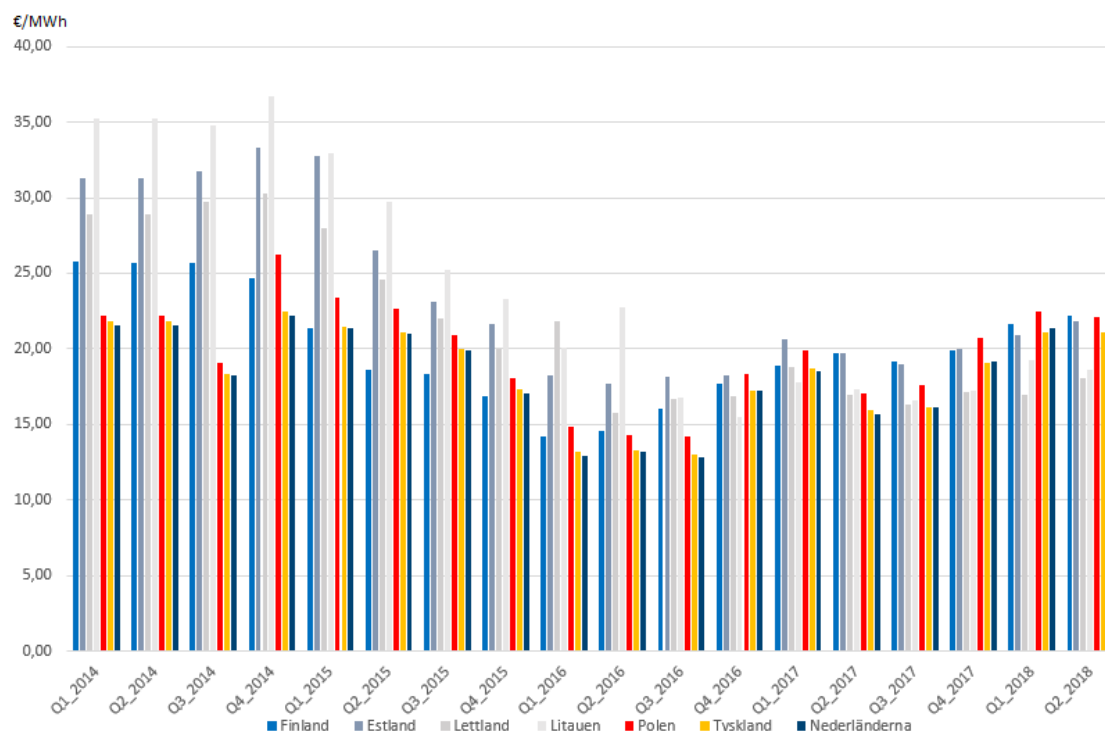

Diagram 1. Skattefria partipriset på naturgas i Finland, de baltiska länderna, Tyskland och Nederländerna 2014—2018. Källor: Energimyndighetens statistik över naturgaspriserna och Europeiska kommissionens marknadsanalyrapporter som publiceras varje kvartal.

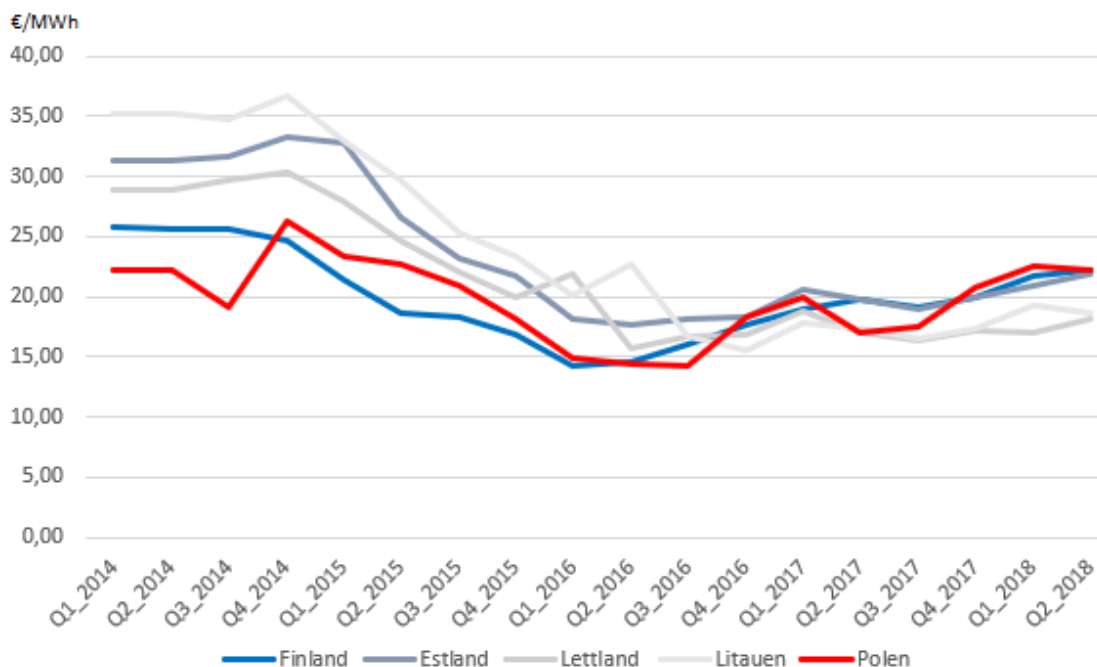

Diagram 2. Utveckling av det skattefria partipriset på naturgas i Finland, de baltiska länderna och Polen 2014-2018. Källor: Energimyndighetens statistik över naturgaspriserna och Europeiska kommissionens marknadsanalyrapporter som publiceras varje kvartal.

Det skattefria partipriset på naturgas (diagram 1 och 2) har fram till den senare delen av 2016 varit förmånligare i Finland än i de baltiska länderna. Sedan det sista kvartalet av 2016 och fram till slutet av granskningsperioden har det skattefria partipriset på naturgas varit förmånligare i Lettland och Litauen än i Finland. På motsvarande sätt har priset mot slutet av granskningsperioden varit i samma storleksklass i Estland som i Finland. I slutet av granskningsperioden har prisskillnaderna mellan Finland och de baltiska länderna dock varit huvudsakligen små. Däremot har nivån på partipriset på naturgas i Centraleuropa varit huvudsakligen förmånligare än i Finland under granskningsperioden.

Kommissionen meddelade i maj 2018 ett beslut om konkurrensutredning som gällde Gazprom. I sitt beslut fastställde kommissionen bindande villkor som Gazprom ska följa när det säljer naturgas bl.a. till Estland, Lettland och Litauen. Kunderna hos Gazprom har framöver en på avtal baserad rätt att kräva ett lägre gaspris, om det pris som de betalar avviker från de västeuropeiska referensvärden som baserar sig på konkurrens, inklusive priserna vid de viktigaste västeuropeiska handelscentra för naturgas i Nederländerna och Tyskland. Det nya priset ska vara förenligt med referensvärdena på den västeuropeiska naturgasmarknaden.

På grund av de små prisskillnaderna mellan Finland och de baltiska länderna har frågan om Balticconnectors eventuella inmatnings- och uttagspriser inom de närmaste åren en betydande inverkan på volymen av naturgashandel. Inom de närmaste åren har däremot kommissionens

konkurrensbeslut som gäller Gazprom den största inverkan på partipriset på naturgas. Till följd av beslutet kommer gaspriset i de baltiska länderna att ligga på den centraleuropeiska prisnivån, vilket kommer att påverka partipriset på naturgas också i Finland. De inmatnings- och uttagsavgifter som eventuellt ska tas ut i Balticconnector skulle då betyda en eventuell extra premie på partipriset på naturgas i Finland.

Finanspolitiska ministerutskottet har i juni 2018 slagit fast att det överföringsnät som har avskiljts från Gasum och Balticconnector-ledningen ska sammanlänkas och bilda ett nationellt överföringsnät som en nationell överföringsnätsinnehavare ska operera när sammanlänkningen har gjorts. Överföringsavgifterna uppskattas stå för över 90 procent av inkomsterna för den nationella överföringsnätsinnehavaren. Om ett regionalt inmatnings- och uttagsystem eller ett regionalt tariffarrangemang införs, ska inte några skilda inmatnings- och uttagsavgifter tas ut i förbindelseledningen Balticconnector. Den regleringsmodell som baserar sig på överföringsnätsinnehavarens inkomstramar enligt vår nationella lagstiftning ska inte ändras, och således har förslaget inte någon inverkan på de inkomster som överföringsnätsinnehavaren får av överföringsavgifterna. Ändringen kommer att påverka endast de interna förhållandena inom överföringsnätsinnehavarens tariffstruktur. Också de kompensationsavgifter som överföringsnätsinnehavaren får respektive betalar ska beaktas som inkomster och kostnader vid övervakningen av att överföringsnätsprissättningen är skälig. Ett regionalt inmatnings- och uttagsystem eller ett regionalt tariffarrangemang bedöms kunna öka överföringarna via de sammanlänkningar som hör till området. Ett regionalt inmatnings- och uttagsystem eller ett regionalt tariffarrangemang skulle höja kapacitetsutnyttjandet i fråga om förbindelseledningen Balticconnector.

3.2 Konsekvenser för företag i elbranschen

En betydande del av elproduktionen i Finland är ansluten till högspänningsdistributionsnät. Enligt Energimyndighetens statistik över nyckeltalen för elnätsverksamhet hade år 2017 sammanlagt 80 kraftverk anslutits till distributionsnätsinnehavarnas högspänningsdistributionsnät. Dessutom hade 52 kraftverk anslutits till distributionsnät hos sådana distributionsnätsinnehavare som enbart opererar högspänningsdistributionsnät. År 2017 tog distributionsnätsinnehavarna emot sammanlagt 13,7 terawattimmar el till sina högspänningsdistributionsnät från de kunder som hade anslutits till deras nät, och sådana distributionsnätsinnehavare som opererar endast högspänningsdistributionsnät mottog sammanlagt 4,7 terawattimmar el. År 2017 producerade de kraftverk som är anslutna till högspänningsdistributionsnät 28 procent av all el som producerades i Finland.

Den ändring som föreslås i 56 § i elmarknadslagen ger en möjlighet att främja konkurrensförutsättningarna för den elproduktion som är ansluten till högspänningsdistributionsnät i förhållande till den elproduktion som anslutits till stamnätet. Samtidigt möjliggörs förenhetligandet av överföringsavgifterna för elproduktionen i högspänningsdistributionsnät med beaktande av särdragen hos den elnätsverksamhet som bedrivs i näten i fråga.

Den regleringsmodell enligt vår nationella lagstiftning som baserar sig på nätinnehavarens inkomstramar ska inte ändras, och därför påverkar inte förslaget de inkomster som de nätinnehavare som opererar ett högspänningsdistributionsnät får från distributionsavgifterna. Ändringen påverkar endast det inbördes förhållandet mellan de distributionsavgifter som samlas av dessa nätinnehavares elproduktion och elförbrukning.

Eftersom innehållet i ändringen av förordningen inte är känt i dagens läge, är avsikten att den detaljerade bedömningen av konsekvenserna av ändringen görs i samband med beredningen av förordningsändringen.

3.3 Konsekvenser för dem som använder naturgas och el

De ändringar som föreslås i naturgasmarknadslagen bedöms inte påverka det totala beloppet överföringsavgifter som användarna av naturgas betalar, eftersom ändringarna inverkar endast på det inbördes förhållandet mellan inmatnings- och uttagsavgifterna.

Den föreslagna ändringen av 56 § i elmarknadslagen kommer att påverka det inbördes förhållandet mellan de distributionsavgifter som tas ut för elproduktionen och elförbrukningen hos de nätinnehavare som opererar ett högspänningsdistributionsnät. Om det uppsätts ett tak för distributionsavgifterna för elproduktionen, höjs de distributionsavgifter som samlas hos elproduktionen i sådana överföringsnät där nätinnehavaren är tvungen att sänka de distributionsavgifter som denne tar ut hos produktionen. Eftersom innehållet i ändringen av förordningen inte är känt i dagens läge, är avsikten att den detaljerade bedömningen av konsekvenserna av ändringen görs i samband med beredningen av förordningsändringen.

3.4 Konsekvenser för myndigheterna

Den ändring som föreslås i 100 § i naturgasmarknadslagen ökar Energimyndighetens uppgifter under viss tid. Ändringens effekt på myndighetens arbetsbörda är dock som helhet betraktat liten. Enligt bedömning ska de extra uppgifterna kunna skötas utan extra resurser.

4 Beredningen av propositionen

I statsrådets redogörelse om nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030 (SRR 7/2016 rd) fastställs att ett av målen för utveckling av naturgasmarknaden är att skapa en regional gasmarknad för Finland och de baltiska länderna.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Utlåtande över propositionsutkastet har erhållits av Energimyndigheten, Konkurrens- och konsumentverket, Finsk Energiindustri rf, Skogsindustrin rf, Finlands Biogasförening rf, Finlands Närenergiförbund rf, Finlands Egnahemsförbund rf, Finska vindkraftföreningen rf, Baltic Connector Oy, Caruna Oy, EPV Energia Oy, Fingrid Oyj, Gasum Oy och Neste Abp. De synpunkter som framförts i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen.

5 Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt. Bestämmelserna i 22 § 1 mom. och 33 a § i naturgasmarknadslagen avses träda i kraft den 1 januari 2020. Ett sådant internationellt avtal eller ett ömsesidigt avtal mellan överföringsnätsinnehavare som avses i bestämmelserna får dock ingås också före lagens ikraftträdande.

6 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

6.1 Egendomsskyddet

Grundlagsutskottet har tidigare med tanke på bestämmelserna om egendomsskydd i 15 § i grundlagen bedömt förslag som inneburit skyldigheter eller begränsningar för bl.a. ägarna till el-, naturgas- och teleföretag i fråga om rätten att nyttja egendomen i syfte att skapa eller trygga konkurrensvillkor. Utskottet har i dessa sammanhang som etablerad praxis utgått ifrån att skyldigheterna och begränsningarna är grundlagsenliga med beaktande av den speciella karaktären hos den egendom det i vart och ett fall har varit fråga om, om de grundar sig på ex-

RP 290/2018 rd

akta bestämmelser i lag och är rimliga ur ägarens synvinkel (t.ex. GrUU 19/1994, GrUU 4/2000 rd, GrUU 34/2000 rd, GrUU 8/2002 rd, GrUU 63/2002 rd och GrUU 36/2004 rd).

Grundlagsutskottet har ansett att det i princip är nödvändigt och acceptabelt att näringsverksamheten regleras i en marknadssituation där det råder s.k. naturligt monopol (t.ex. GrUU 4/2000 rd och GrUU 36/2004 rd). I ett sådant läge är det enligt utskottets mening motiverat att främja konkurrensen och skydda kundernas rättigheter av förmögenhetsvärde genom effektivare metoder än vanligt. Utskottet har även ansett att vid bedömningen av att bestämmelserna är tillräckligt exakta kan hänsyn tas till omständigheternas delvis bokföringsmässiga och därmed tekniska särdrag liksom det faktum att regleringen i första hand gäller elaffärsverksamhet och inte enskilda (t.ex. GrUU 2/2004 rd och GrUU 36/2004 rd). Utskottet har dessutom fäst vikt vid ordnande av lämplig rättssäkerhet för verksamhetsutövarna (t.ex. GrUU 36/2004 rd).

Genom de föreslagna bestämmelserna om överföring av naturgas och distributionsnätsavgifterna för elproduktion begränsas nätinnehavarens och näringsidkarens rätt att bestämma hur användningen av dess egendom ska prissättas. Denna typ av bestämmelser ska bedömas också med hänsyn till det egendomsskydd som tryggas i 15 § 1 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelserna om prisregleringen t.ex. i utlåtandena GrUU 49/2005 rd, GrUU 32/2009 rd och GrUU 28/2012 rd.

Sådana skyldigheter eller begränsningar som gäller användningen av egendom finns i förslaget till ändring av 100 § i naturgasmarknadslagen (övergångsbestämmelser om överföring av naturgas) samt i förslaget till ändring av 56 § i elmarknadslagen (specialbestämmelserna om distributionsavgifterna för elproduktion i distributionsnät och högspänningsdistributionsnät).

Till denna del finns det i fråga om de föreslagna bestämmelserna godtagbara grunder i anslutning till reglering av naturligt monopol och genomförande av unionens energimarknadslagstiftning. Bestämmelserna har samordnats med grundlagsutskottets utlåtandepaxis. Den prisreglering som enligt förslaget ska ingå i naturgas- och elmarknadslagarna bedöms vara problemfri med tanke på grundlagen även med hänsyn till nätinnehavarnas ställning, egendomens speciella karaktär, kravet att regleringen ska grunda sig på exakta bestämmelser samt regleringens rimlighet ur ägarens och näringsidkarens synvinkel. Den föreslagna prisregleringen är påkallad av ett vägande samhälleligt behov och proportionell.

Den föreslagna regleringen bedöms inte vara problematisk med tanke på 15 § i grundlagen.

6.2 Delegering av lagstiftningsbehörigheten

I 56 § i förslaget till lag om ändring av elmarknadslagen ingår ett flertal bemyndiganden att utfärda närmare bestämmelser.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan statsrådet utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i lag. Genom lag ska det dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag.

Grundlagsutskottet har utvärderat de bestämmelser om bemyndigande att utfärda normer som finns i elmarknadslagen och naturgasmarknadslagen i utlåtandena GrUU 4/2000 rd, GrUU 62/2002 rd, GrUU 36/2004 rd och GrUU 37/2004 rd.

Bestämmelsen om bemyndigande i 56 § i elmarknadslagen har utarbetats med beaktande av grundlagsutskottets utlåtandepaxis. Den föreslagna bestämmelsen om bemyndigandena har i

begränsats till att gälla endast detaljer av teknisk art när grunderna för den rättsliga ställningen fastställs utifrån bestämmelserna i lagen. Bestämmelsen om bemyndigande har tagits in i och anknutits i sak till den paragraf som gäller det som ska regleras. Bemyndigandet att utfärda normer har angivits så noggrant och exakt som möjligt. Den föreslagna bestämmelsen är nödvändig eftersom föremålen för regleringen är av teknisk art.

Bestämmelsen om bemyndigande i förslaget till ändring av 56 § i elmarknadslagen beräknas inte strida mot 80 § i grundlagen.

6.3 Bedömning av lagstiftningsordningen

Med stöd av vad som anförts ovan beräknas lagförslagen kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av naturgasmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i naturgasmarknadslagen (587/2017) 22 § 1 mom. och 100 § samt
fogas till lagen en ny 33 a § som följer:

22 §

Avgifter för inmatning och uttag av naturgas

Överföringsnätsinnehavaren ska ta ut en överföringsavgift för varje inmatnings- och uttagspunkt i sitt överföringsnät som ingår i ett inmatnings- och uttagssystem. För en inmatnings- och uttagspunkt i en sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering ska dock inte tas ut någon överföringsavgift, om avståndet från att ta ut en inmatnings- och uttagsavgift förbättrar leveranssäkerheten och grundar sig på internationella förpliktelser eller internationella avtal som är bindande för Finland eller på avtal mellan överföringsnätsinnehavare som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser.

---

33 a §

Inmatnings- och uttagssystem

Naturgassystemet bildar ett inmatnings- och uttagssystem. Ett nationellt naturgassystem kan ingå också i ett regionalt inmatnings- och uttagssystem som omfattar naturgassystemet för två eller flera av Europeiska unionens medlemsstater. Skapandet av ett regionalt inmatnings- och uttagssystem kan grunda sig på internationella förpliktelser eller internationella avtal som är bindande för Finland eller avtal mellan överföringsnätsinnehavarna som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser.

100 §

Övergångsbestämmelser om överföring av naturgas

Trots bestämmelserna om de villkor och förfaranden som enligt 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden fastställs av Energimyndigheten, fastställer Energimyndigheten de överföringsavgifter som tillämpas på naturgassystemets förbindelser till utlandet och andra villkor för överföringstjänster som iakttas vid utlandsförbindelserna för åren 2020 och 2021 innan de införs. Bestämmelser om den materialrättsliga grunden för beslutet om fastställande finns i 12 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden. Beslutet om fastställande gäller i ett år. I beslutet om fastställande får ändring sökas på det sätt som anges i 96 § 2 mom. i denna lag. På verkställbarheten av beslutet tillämpas bestämmelsen i 97 § i denna lag.

RP 290/2018 rd

I beslutet om fastställande kan det oberoende av 22 § bestämmas att inga avgifter ska tas ut för inmatnings- och uttagspunkten i en sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering eller om annan nedsättning av avgifterna i fråga, om avståendet från att ta ut överföringsavgifter eller annan nedsättning av avgifterna förbättrar leveranssäkerheten och grundar sig på naturgasmarknadens ömsesidiga marknadsbetingelser och arrangemanget är ändamålsenligt med tanke på utvecklingen av naturgasmarknaden.

Energimyndigheten ska innan den utfärdar ett beslut om fastställande förhandla om villkoren med naturgassystemets överföringsnätinnehavare och höra företagen inom naturgasbranschen, slutförbrukare och andra intressentgrupper som berörs av saken.

Överföringsnätinnehavaren ska publicera sina avgifter enligt 22 § för inmatning och uttag av naturgas ur nätet senast den 30 juni 2019 efter att Energimyndigheten har fastställt överföringsavgifterna enligt 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 22 § 1 mom. och 33 a § träder dock i kraft den 1 januari 2020. Ett i 22 § 1 mom. och 33 a § avsett internationellt avtal eller ömsesidigt avtal mellan överföringsnätinnehavarna får ingås också före lagens ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) 10 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1432/2014, som följer:

10 §

Villkor och metoder som fastställs av Energimyndigheten

I beslutet om fastställande av de metoder som ska iakttas vid prissättningen kan det bestämmas om

- 1) principerna för värdering av det kapital som är bundet till nätverksamheten eller tjänsten,
  - 2) sättet för bestämmande av en godtagbar avkastning på kapital som är bundet till nätverksamheten eller tjänsten eller av en godtagbar avkastning på tjänsten,
  - 3) sättet för bestämmande av nätverksamhetens eller tjänstens resultat och sådan rättelse av resultaträkningen och balansräkningen som detta kräver,
  - 4) mål som sporrar till effektivisering av nätverksamheten, främjande av marknadsintegrering, förbättrande av nätsäkerheten och främjande av tillhörande forskning och till utveckling av nätet och tillhandahållande av systemtjänster som främjar nätanvändarnas åtgärder för bättre energieffektivitet samt sättet för hur målen bestäms och de metoder enligt vilka målsättningen tillämpas i prissättningen,
  - 5) metoden för bestämmande av prissättningsstrukturen, om en sådan metod behövs för tillträde till nätet eller verkställigheten av en internationell förpliktelse som är bindande för Finland, eller om metoden hänför sig till prissättning av tjänster som omfattas av systemansvar,
  - 6) sättet för bestämmande av de kompensationsavgifter som en överföringsnätsinnehavare tar ut av andra överföringsnätsinnehavare och betalar till andra överföringsnätsinnehavare för överföringar mellan naturgassystemen, om avgifterna baserar sig på ett i 22 eller 33 a § i naturgasmarknadslagen avsett avtal mellan överföringsnätsinnehavare.
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 56 § i elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i elmarknadslagen (588/2013) 56 § som följer:

56 §

Specialbestämmelser som gäller nättjänstavgifter för elproduktion i distributionsnät och högspänningsdistributionsnät

De nättjänster som används för elproduktion ska prissättas i distributionsnät och högspänningsdistributionsnät oberoende av övriga bestämmelser i denna avdelning enligt följande:

1) i den anslutningsavgift som tas ut för anslutning av småskalig elproduktion till ett distributionsnät får inte inbegripas kostnader som föranleds av att elnätet förstärks,

2) med de distributionsavgifter som tas ut för elproduktionen ska en relativt sett mindre andel av kostnaderna för distributionsnätet och högspänningsdistributionsnätet täckas än med de distributionsavgifter som tas ut för elförbrukning.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om distributionsavgifterna för elproduktionen i distributionsnät och högspänningsdistributionsnät. Bestämmelserna kan gälla sättet att bestämma distributionsavgifterna och de till den överförda energimängden relaterade gränsvärden som ska ställas för distributionsavgifterna för elproduktionen och som distributionsnätsinnehavaren ska följa.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 5 december 2018

_____
Statsminister

Juha Sipilä

Bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen

1.

Lag

om ändring av naturgasmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i naturgasmarknadslagen (587/2017) 22 § 1 mom. och 100 § samt
fogas till lagen en ny 33 a § som följer:

Gällande lydelse

22 §

Avgifter för inmatning och uttag av naturgas

Överföringsnätinnehavaren ska ta ut en överföringsavgift för varje inmatnings- och uttagspunkt i sitt överföringsnät. För inmatnings- och uttagspunkter med en sammanlänkning till ett naturgasnät i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska dock inte tas ut någon överföringsavgift, om avståendet från att ta ut en inmatnings- och uttagsavgift grundar sig på internationella förpliktelser eller avtal som är bindande för Finland.

Föreslagen lydelse

22 §

Avgifter för inmatning och uttag av naturgas

Överföringsnätinnehavaren ska ta ut en överföringsavgift för varje inmatnings- och uttagspunkt i sitt överföringsnät *som hör till ett inmatnings- och uttagssystem*. För en inmatnings- och uttagspunkt i en sammanlänkning *som bryter naturgassystemets isolering* ska dock inte tas ut någon överföringsavgift, om avståendet från att ta ut en inmatnings- och uttagsavgift *förbättrar leveranssäkerheten och grundar sig på internationella förpliktelser eller internationella avtal som är bindande för Finland eller på avtal mellan överföringsnätinnehavare som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser*.

33 a §

Inmatnings- och uttagssystem

Naturgassystemet bildar ett inmatnings- och uttagssystem. Ett nationellt naturgassystem kan ingå också i ett regionalt inmatnings- och uttagssystem som omfattar naturgassystemet för två eller flera av Europeiska unionens medlemsstater. Bildandet av ett regionalt inmatnings- och uttagssystem kan grunda sig på internationella förpliktelser eller internationella avtal som är bindande för Finland eller ett avtal mellan överföringsnätinnehavarna som baserar sig på ömsesidiga marknadsbetingelser.

100 §

Övergångsbestämmelser om överföring av naturgas

Överföringsnätinnehavaren ska publicera sina avgifter enligt 22 § för inmatning och uttag av naturgas ur nätet senast den 30 april 2019.

100 §

Övergångsbestämmelser om överföring av naturgas

Trots bestämmelserna om de villkor och förfaranden som enligt 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden fastställs av Energimyndigheten, fastställer Energimyndigheten de överföringsavgifter som tillämpas på naturgassystemets förbindelser till utlandet och andra villkor för överföringstjänster som iaktas vid utlandsförbindelserna för åren 2020 och 2021 innan de införs. Bestämmelser om den materialrättsliga grunden för beslutet om fastställande finns i 12 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden. Beslutet om fastställande gäller i ett år. I beslutet om fastställande får ändring sökas på det sätt som anges i 96 § 2 mom. i denna lag. På verkställbarheten av beslutet tillämpas bestämmelsen i 97 § i denna lag.

I beslutet om fastställande kan det oberoende av 22 § bestämmas att inga avgifter ska tas ut för inmatnings- och uttagspunkten i en sammanlänkning som bryter naturgassystemets isolering eller om annan nedsättning av avgifterna, om avståndet från att ta ut överföringsavgifter eller annan nedsättning av avgifterna förbättrar leveranssäkerheten och grundar sig på naturgasmarknadens ömsesidiga marknadsbetingelser och arrangementet är ändamålsenligt med tanke på ut-

vecklingen av naturgasmarknaden.

Energimyndigheten ska innan den utfärdar ett beslut om fastställande förhandla om villkoren med naturgassystemets överföringsnät-sinnehavare och höra företagen inom naturgasbranschen, slutförbrukare och andra intressentgrupper som berörs av saken.

Överföringsnätinnehavaren ska publicera sina avgifter enligt 22 § för inmatning och uttag av naturgas ur nätet senast den 30 juni 2019 efter att Energimyndigheten har fastställt överföringsavgifterna enligt 1 mom.

---

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagens 22 § 1 mom. och 33 a § träder dock i kraft den 1 januari 2020. Ett i 22 § 1 mom. och 33 a § avsett internationellt avtal eller ömsesidigt avtal mellan överföringsnät-sinnavarna får dock ingås också före lagens ikraftträdande.*

2.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) 10 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1432/2014, som följer:

Gällande lydelse

10 §

*Villkor och metoder som fastställs av Ener-
gimyndigheten*

Föreslagen lydelse

10 §

*Villkor och metoder som fastställs av Ener-
gimyndigheten*

I beslutet om fastställande av de metoder som ska iakttas vid prissättningen kan det bestämmas om

1) principerna för värdering av det kapital som är bundet till nätverksamheten eller tjänsten,

2) sättet för bestämmande av en godtagbar avkastning på kapital som är bundet till nätverksamheten eller tjänsten eller av en godtagbar avkastning på tjänsten,

3) sättet för bestämmande av nätverksamhetens eller tjänstens resultat och sådan rättelse av resultaträkningen och balansräkningen som detta kräver,

4) mål som sporrar till effektivisering av nätverksamheten, främjande av marknadsintegrering, förbättrande av nätsäkerheten och främjande av tillhörande forskning och till utveckling av nätet och tillhandahållande av systemtjänster som främjar nätanvändarnas åtgärder för bättre energieffektivitet samt sättet för hur målen bestäms och de metoder enligt vilka målsättningen tillämpas i prissättningen,

5) metoden för bestämmande av prissättningsstrukturen, om en sådan metod behövs för tillträde till nätet eller verkställigheten av en internationell förpliktelse som är bindande för Finland, eller om metoden hänför

I beslutet om fastställande av de metoder som ska iakttas vid prissättningen kan det bestämmas om

1) principerna för värdering av det kapital som är bundet till nätverksamheten eller tjänsten,

2) sättet för bestämmande av en godtagbar avkastning på kapital som är bundet till nätverksamheten eller tjänsten eller av en godtagbar avkastning på tjänsten,

3) sättet för bestämmande av nätverksamhetens eller tjänstens resultat och sådan rättelse av resultaträkningen och balansräkningen som detta kräver,

4) mål som sporrar till effektivisering av nätverksamheten, främjande av marknadsintegrering, förbättrande av nätsäkerheten och främjande av tillhörande forskning och till utveckling av nätet och tillhandahållande av systemtjänster som främjar nätanvändarnas åtgärder för bättre energieffektivitet samt sättet för hur målen bestäms och de metoder enligt vilka målsättningen tillämpas i prissättningen,

5) metoden för bestämmande av prissättningsstrukturen, om en sådan metod behövs för tillträde till nätet eller verkställigheten av en internationell förpliktelse som är bindande för Finland, eller om metoden hänför

3.

Lag

om ändring av 56 § i elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i elmarknadslagen (588/2013) 56 § som följer:

Gällande lydelse

56 §

Specialbestämmelser som gäller nättjänstavgifter för elproduktion i distributionsnät

De nättjänster som används för elproduktion ska prissättas i distributionsnätet oberoende av övriga bestämmelser i denna avdelning enligt följande:

1) i den avgift som tas ut för anslutning av småskalig elproduktion till ett elnät får inte inbegripas kostnader som föranleds av att elnätet förstärks,

2) med de distributionsavgifter som tas ut för elproduktionen ska en relativt sett mindre andel av kostnaderna för distributionsnätet täckas än med de distributionsavgifter som tas ut för elförbrukning.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om distributionsavgifterna för elproduktionen, om hur de bestäms i fråga om distributionsnätet och om de till den överförda energimängden relaterade gränsvärden som ska ställas för distributionsavgifterna för elproduktionen och som distributionsnätsinnehavaren ska följa.

Föreslagen lydelse

56 §

Specialbestämmelser som gäller nättjänstavgifter för elproduktion i distributionsnät och högspänningsdistributionsnät

De nättjänster som används för elproduktion ska prissättas i distributionsnät och högspänningsdistributionsnät oberoende av övriga bestämmelser i denna avdelning enligt följande:

1) i den *anslutningsavgift* som tas ut för anslutning av småskalig elproduktion till ett *distributionsnät* får inte inbegripas kostnader som föranleds av att elnätet förstärks,

2) med de distributionsavgifter som tas ut för elproduktionen ska en relativt sett mindre andel av kostnaderna för distributionsnätet och högspänningsdistributionsnätet täckas än med de distributionsavgifter som tas ut för elförbrukning.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om distributionsavgifterna för elproduktionen i *distributionsnät och högspänningsdistributionsnät*. *Bestämmelserna kan gälla sättet att bestämma distributionsavgifterna och de till den överförda energimängden relaterade gränsvärden som ska ställas för distributionsavgifterna för elproduktionen och som distributionsnätsinnehavaren ska följa.*

_____

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .